

FÖRFATTARINTERVJU

MARDOŠA

aspekt
nummer 1 - 2012

I vår kommer en annorlunda bok ut på Aspekt förlag – *Nanobook* av Mardoša. Författaren är basist och låtskrivare i det tjeckiska indiebandet Tata Bojs. Boken är illustrerad av bandets trummis Milan Cais och rör sig i gränslandet mellan litteratur, konst och musik. En specialutgåva av Tata Bojs skiva *Nanoalbum* följer med den svenska utgåvan. Möt Mardoša i ett samtal om konceptalbum, litterär lo-fi och Stanley Kubrick!

Mardoša (Foto: Salim Issa, beskuret)

Nanobook är en litterär pendang till Tata Bojs skiva *Nanoalbum*. Hur kom ni på idén att göra ett konceptalbum utformat kring en berättelse?

Vi hade tidigare gjort några minikoncept (till exempel fyra låtar om årstiderna) och dubletter med två låtar som "speglar" varandra (till exempel indianer/cowboys). När vi drog i gång förberedelserna inför en ny platta 2003, började vi med att bolla musikaliska idéer. Vi hade inga texter alls. Jag kom på idén att vi skulle kunna göra ett helt konceptalbum. Precis som man gjorde på sjuttioalet. Tanken tilltalade mig bland annat för att den på sätt och

vis går på tvärs mot dagens trend, när skivor allt mer förlorar mening och sammanhang. Vem har i dagens mp3-era tid att lyssna på ett helt album och dessutom följa med i en berättelse? Det var egentligen på förhand dömt att misslyckas, och det var det vi gillade med idén.

Är *Nanobook* en tidlös saga eller en modern sci-fi?

Kanske är den bådadera. Vi brukar ibland säga att *Nanobook* är en kombination av sci-fi och lo-fi, som visserligen är en musikterm, men jag tänker lite på mitt skrivande som en litterär parallell till det. När det gäller "sci", det vetenskapliga inslaget, har jag tagit mig väldigt stora friheter. Det viktigaste för mig var själva berättelsen och att släppa loss fantasin – inte något teoretiserande om huruvida "det är möjligt". Karaktärerna är väldigt förenklade och framträder närmast som piktogram. De är silhuetter på en duk. Livets duk.

Boken har jämförts med Richard Brautigans *I sockret av meloner*, William Saroyans *Tracys tiger* och Antoine de Saint-Exupérys *Lille prinsen*. Vad tycker du om de jämförelserna?

Det är förstås roligt att läsa, men frågan är hur *Nanobook* klarar sådana jämförelser. Om den så mycket som når upp till fotknölnarna på någon av de böckerna skulle jag hoppa högt av glädje.

Vad läser du själv? Har du någon favoritförfattare?

Uppriktigt sagt läser jag oftast cd-häftet. Jag är en entusiastisk skiv-samlare och ett stort musikfan. En av mina favoritsysselsättningar är "premiärlyssningar" av skivor, då jag läser texter och annat material i häftet medan jag lyssnar. Men jag får mig alltid ett gott skratt när jag läser Nick Hornby (som också är ett popfan), och jag tycker om Roald Dahl. Jag gillar hans illvillighet – den gör mig på något sätt alltid varm om hjärtat.

Den elektroniska hunden Hal 9000 i *Nanobook* är uppkallad efter datorn i iToms favoritfilm *År 2001 – Ett rymdäventyr*. Vad har du för förhållande till Stanley Kubricks film från 1968?

Alla Stanley Kubricks filmer är fantastiska. Han är mycket bättre som regissör än jag är som tittare. Efter varje film jag sett har jag haft en bestämd känsla av att inte ha förstått allt. Men trots det dras jag till dem. Han har inte spelat in två filmer i samma genre. Jag gillar *År 2001 – Ett rymdäventyr*, men inte med samma lidelse som iTom. Det är hans hund som heter Hal 9000, inte min. Jag skulle aldrig våga stjäla från Kubrick eller Clarke!

I *Nanobook* finns flera referenser till Jaroslav Foglars böcker. Vad betyder Foglar för dig och vem var Maxmilián Dráp?

Maxmilián Dráp var en filatelist som Rychlé šípy ("De snabba pilarna", huvudpersonerna i Foglars böcker) hittade på en vind – död, med pannan lutad mot ett bord och ena

armen framsträckt. Det var en kult-ruta i en kultserie. Foglar skrev en mängd berättelser om (och för) "redbara gossar", som det är lätt att falla för (berättelserna, alltså). De flesta av dem kom ut på trettioalet. Under kommunisttiden var de i princip förbjudna, och därför blev de ännu mer magiska för oss. Hans böcker är visserligen ofta nästan löjligt naiva och extremt "rättrådiga", men det ger dem en viss charm som förstärks av den genuina uppriktigheten. Det är förstas raka motsatsen till rock'n'roll, men ibland dras ju motsatser till varandra ...

Vad betydde det för dig ur ett musikaliskt perspektiv att växa upp under kommunisttiden?

Under kommunisttiden var rockmusik (och även annan musik) strängt bevakad och ofta förbjuden. Trots det hände mycket som var intressant på den alternativa scenen – även om banden aldrig kunde drömma om att ge ut vanliga plattor. Istället spelade man in demolåtar som framförallt spreds på kassetter under åttiotalet. Många alternativa band spred sina "skivor" på det sättet och många av dessa var konceptalbum. Den officiella musiken var mycket tråkigare, men när något spännande band lyckades ge ut en riktig platta var det fest. Hemma kunde man förstas lyssna på vad man ville, men problemet var att det nästan inte gick att få tag i några "västproduktioner" på den officiella marknaden. Och det var väldigt svårt att få tag i dem inofficiellt. Men det gjorde dem desto värdefullare! Att få tag i en efterlängtd skiva eller åtminstone en (ofta många gånger kopierad) inspelningskassett betydde enormt mycket på den tiden! Den känslan har inte senare generationer chansen att få uppleva.

Det har sagts att det var rock'n'roll som fick Berlinmuren att falla. Finns det ett korn av sanning i det?

Att rock'n'roll fick muren att falla är snarare en romantisk metafor än ett historiskt faktum. Men jag gillar tanken och ställer mig absolut bakom den! Däremot stämmer det att dissidentrörelsen, som verkligen spelade en avgörande roll för kommunismens fall, hade starka band till rockmusiken ... En sak som är säker är att dåtidens makthavare var väldigt rädda för den (precis som för alla andra uttryck för frihet).

– Lova Meister

Mardoša (e g Marek Huňát, f 1974) är basist och låtskrivare i det tjeckiska indiebandet *Tata Bojs*, som han var med och grundade 1988. Han är även verksam som krönikör i musiktidningar och dags-tidningar, och han står bakom den legendariska kolumnen *Pozorovatelná i Rock & Pop*. *Nanobook* är hans andra bok och utgör en pendang till *Tata Bojs* konceptalbum *Nanoalbum*, där samma karaktärer dyker upp i musikalisk form.

PÅ GÅNG I FÖRLAGET

Tata Bojs till Sverige

I samband med utgivningen av *Nanobook* kommer *Tata Bojs* för första gången till Sverige! Besöket arrangeras av Tjeckiska centret i samarbete med Aspekt förlag, och programmet omfattar boksläpp, vernissage och konsert på Strand i Stockholm 16/5 och konstinstitution och konsert på Moriska paviljongen i Malmö 17/5.

Det blir även smygpremiär för boken med författarbesök och uppläsning på Medborgarplatsens bibliotek i Stockholm 15/5, kl 19.

Mer info om programmet kommer!

Förköp pågår!

Passa på att beställa *Nanobook* redan nu och få boken i god tid före boksläpp, författarbesök och konsert! Pris: 150 SEK (inkl frakt). Beställ boken genom att sätta in beloppet på PG 51 26 17-2 eller BG 410-0244. Ange titel och antal. Glöm inte att skriva namn, adress och e-postadress. Mer info om boken finns på Aspekts blogg!